

Рис. 2. Збитковість підприємств в Вінницькій області за 2003-2007 рр.[5]

Висновок. Отже, формування дієвого податкового механізму регулювання економічних процесів є важливою складовою розвитку нашої економіки, але це відбувається досить повільно через недостатність наукових досліджень в даному колі питань та незначний досвід України.

Для оптимізації податкового впливу на економічну ситуацію в державі податкова система України повинна розвиватись у наступних напрямках:

- оптимізація структури податкової системи;
- упорядкування методики обчислення податкових платежів;
- адекватне застосування пільг в сфері оподаткування;
- посилення відповідальності платників за порушення податкового законодавства;
- науково-обгрунтовані зміни у податковому законодавстві;
- зменшення податкового тягаря платників податків.

Література

1. Воронкова О.М. Податковий механізм регулювання економічних відносин//Економіка та держава -2008.-№7.-с.12-14
2. Ковальчук К. Функції податків та їх реалізація в податковій системі України (Вища школа).-2008.-№3.-с.
3. Крисоватий А.І., Десятнюк О.М. Податкова система: Навчальний посібник. - Тернопіль:Карт-бланш.-2006.-331с.
4. Статистичний щорічник Вінниччини за 2007 рік
5. Швець І. Податки: Україна і світ//Вісник податкової служби України.-2009.-№3.-с.28-29

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ РИКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Тетерук В. П.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Мазур К. В.

В статті розглядається особливості формування національної системи менеджменту в умовах ринкової економіки, а також визначені загальні проблеми управління на українських підприємствах та запропоновані шляхи їх вирішення.

Менеджмент є управління бізнесом, а бізнес є унікальною і винятковою справою відносно розвинутого суспільства. Менеджмент – результат, наслідок економічного прогресу. Він виник, коли бізнес переріс господаря, який робив усе сам, насамперед на підприємствах, які з самого початку були великими. У ті ж сфери економіки, де переважали невеликі підприємства, менеджмент прийшов пізніше.

Те, що відбувається сьогодні в теорії і практиці управління, називають тихою управлінською революцією. На зміну класичному напрямку в менеджменті приходять новий – індивідуально – інформаційний.

Сутність нової філософії управління визначається такими факторами: ставка робиться на само реалізуючу людину(на відміну від економічної та соціальної); підприємство розглядається як живий організм, у якому люди об'єднані спільними цінностями, як клан; підприємство має весь час оновлюватися в постійному прагненні пристосуватися до зовнішніх чинників, головним із яких є споживач [1].

Метою написання статті є виявлення основних особливостей розвитку менеджменту та аналіз проблем, пов'язаних з управлінням організаціями, визначення основних причин неефективності менеджменту сучасних підприємств та зазначення шляхів подолання ситуації, що склалася.

Результати. З наданням Україні статусу країни з ринковою економікою Конгресом США та Євро комісією система українського менеджменту фактично визначила напрям свого спрямування.

Але, внаслідок відсутності консолідації українського суспільства стосовно форм подальшого розвитку, конкурентному впливу політичних інтересів оточуючих держав та невирішеності питань власності, головуючим чинником, який зараз впливає на формування української системи менеджменту, є ментальність населення.

До негативних особливостей вітчизняного менталітету слід віднести: інертність щодо змін свого

оточення та соціального статусу, зневіра щодо покращення умов життя в майбутньому, прив'язаність до родинного ладу ведення господарства (до напівнатурального та напівтоварного господарства), неохочість до довгострокових міграцій (осілість), прихильність бути у найманих ніж само зайнятим, запасливість, знеціненість значущості управлінської праці, надвисока вимогливість працівників до роботодавця та держави у вигляді очікування кращої долі «зверху».

До позитивних національних особливостей, можна віднести: уважність до вибору місця праці, бажання сталого життя, творчість, чутливість, ретельність, наполегливість, відданість улюбленій праці, почуття гумору [2].

Отже, визначимо основні особливості розвитку менеджменту в умовах ринкової економіки, які зображені на рис 1.

Також можна виділити ще такі особливості української системи менеджменту, як: обережність при прийнятті управлінських рішень, мінімізація ризиків, малорухома та інерційна організаційна структура, перевага інтуїтивного підходу в управлінських рішеннях, низька мотивація праці, неякісний зворотній зв'язок, значна тонізація в економічних відносинах і схильність до корумпованості, локалізація процесу керування, індивідуальна відповідальність, превалювання організаційних інтересів над особистими, низька увага до управління розвитком персоналу.

При цьому найбільш вірогідно, що подальше набуття чітких як позитивних, так і негативних ознак українського менеджменту буде здійснюватися у майбутньому при поступовому подоланні численних проблем притаманних сучасному періоду трансформації вітчизняної економіки [2].

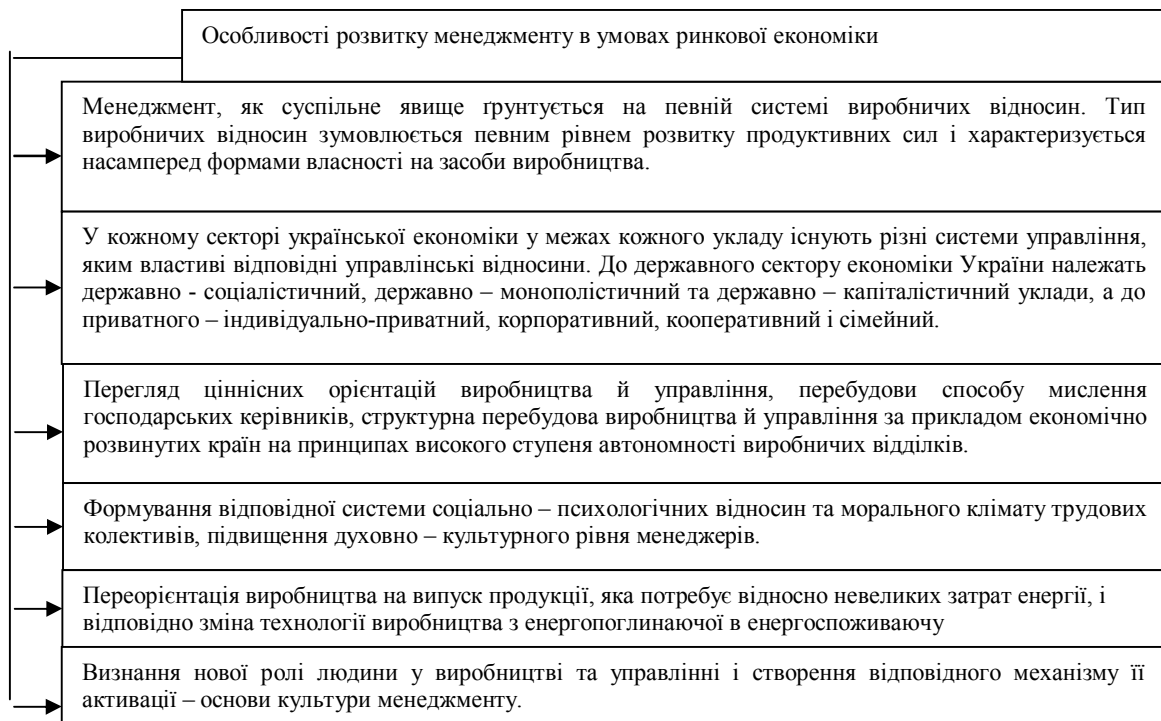

Рис 1. Особливості розвитку менеджменту в умовах ринкової економіки

Проблема полягає і в тому, що більшість українських підприємств не усвідомлюють власні проблеми ведення бізнесу. Тому розглянемо найбільш важливі з них, які мають бути вирішені менеджерами підприємств за допомогою наступного рисунку 2.

Нагального вирішення потребує проблема заміни у керівництві компанії засновників ефективними менеджерами. Це вже починають відчувати власники бізнесу. Часи, коли попит на ринку перевищував пропозицію, а все, що виставлялося на продаж, знаходило попит, уже минули. За умов конкурентного середовища досягти успіху лише за рахунок інтуїції неможливо. Потрібні не лише креативна ідея, а й точний розрахунок, стратегія. Розробити ж їх може тільки фахівець, який має досвід роботи у певній галузі й відповідні знання.

У зв'язку з цим актуальності набуває проблема підвищення кваліфікації менеджерів компаній. Це зумовлено тим, що рівень освіти і знань керівників даної ланки сьогодні в середньому є нижчим від рівня знань їх підлеглих, які, в основному, мають професійну освіту. Керівники вже не завжди можуть ставити завдання, чітко і конкретно формулювати проблеми та визначати завдання, оцінювати строки і якість виконання останніх.

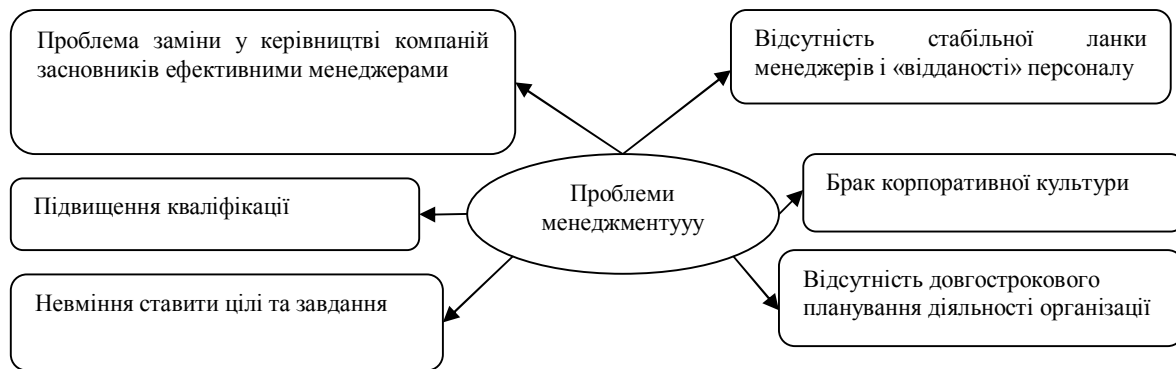

Рис. 2. Проблеми менеджменту на сучасному етапі становлення ринкової економіки в Україні

Водночас слід зазначити, що інтелектуальна еліта України сьогодні не має необхідної мотивації застосування наявних знань і професійних навичок у своїй державі, а відтак прагне реалізувати їх за кордоном. Спостерігаються такі тенденції, коли наші люди після навчання або стажування в інших країнах не можуть знайти адекватної роботи в Україні, оскільки вони вже мають інше бачення світу. Крім того, їх не задовольняє оплата праці, яка вважається нормальною для тих, хто закінчив українські вузи [4].

Наступною проблемою управління українськими підприємствами є невідання керівництвом ставити цілі та завдання для організації визначати критерії ефективності роботи. Нестача досвіду і знань власників – управлінців призводить до невідання визначати цілі та ставити завдання – як підлеглим, компанії в цілому, так і постачальникам, маркетинговим посередникам тощо. Одним з наслідків цього є втілення кадрових амбіцій власника, які можуть полягати у бажанні будь – якою ціною перемогти конкурента.

Слід також наголосити на відсутності стабільної ланки менеджерів і «відданості» персоналу фірми. Дуже часто виникає ситуація, коли після набуття певного досвіду та освіти працівник переходить до конкуруючої компанії. З собою він забирає інформацію про діяльність компанії, власні зв'язки та клієнтуру, що негативно впливає на конкурентні позиції підприємства.

Важкою проблемою сучасного менеджменту в українському бізнесі є брак корпоративної культури. Нині вона притаманна тільки не багатьом українським компаніям. Компанія – це «продовження» людських якостей її керівників і, водночас, середовище формування корпоративних цінностей. Корпоративна культура в Україні передається через людей у спадок: новачки попадають під тиск «наставників» і діють за їхніми порадами та вказівками, впливаючись через них у колектив. І тут чимало залежить від колективу, конкретних виконавців, традицій інтелігентності [5].

Практика свідчить, що на значній частині українських підприємств не тільки співробітники нижчих ланок, а й керівники не можуть відповісти на питання, в чому полягає місія компанії, з чого складається її маркетингова стратегія? І тут справа не в тому, що вище керівництво чи власники приховують це. Часто компанії не мають чітко окресленої місії, стратегічного бачення бізнесу. Звідси і виникають проблеми неоптимальних організаційних структур, відсутності ринкової стратегії, бачення конкретних цілей і напрямів розвитку підприємства.

Переважає більшість компаній не здійснює довгострокового планування своєї діяльності. Більше того, 83% підприємств навіть не ставлять перед собою такого завдання. Однією з проблем довгострокового планування як діяльності, так і управління є досить мала вірогідність точного прогнозу характеру середовища в майбутньому. Водночас у найбільш успішних в Україні компаній докладають певних зусиль для розвитку методів прогнозування і планування.

Одним із чинників, що може вплинути на швидкий розвиток управління та подолання неблагополучної економічної ситуації в Україні, є безкомпромісна відмова від старих звичок і умовностей та запровадження нової техніки і методів управління.

Отже, менеджери з метою модернізації методів управління повинні спрямувати свої зусилля на:

- Розробку довгострокових стратегій розвитку підприємства і менеджменту;
- Перехід до управління виробництвом не засновниками – власниками, а ефективними менеджерами в великих підприємствах;
- Проведення навчання і підвищення кваліфікації з питань ведення бізнесу;
- Чітке визначення та усвідомлення місії і цілей організації працівниками всіх рівнів управління;
- Розробку та доведення до кожного працівника його обов'язків та повноважень;
- Застосування системи моніторингу стану управлінської діяльності, вдосконалення і розширення досліджень з менеджменту і маркетингу [6].

Висновок. Отже, виникнення менеджменту як наукової системи управління, з одного боку, безпосередньо пов'язане з процесами розвитку й ускладнення практики підприємницької діяльності, а з іншого – він (менеджмент) перетворився в найважливіший фактор економічного розвитку провідних країн світу. Однією з особливостей ситуації, у якій формуються ринкові відносини в Україні, як і в інших країнах СНД, є наявність потужного економічного потенціалу, що був створений у минулому не на ринкових принципах. Сьогодні продуктивне й ефективне його використання можливе лише на основі адекватної ринкової системи

управління.

Як же підвищити ефективність управління на українських підприємствах? Вже було наголошено на необхідності забезпечити перепідготовку менеджерів, які здобули вищу та середню спеціальну освіту у попередні роки, аби вони краще адаптувалися до трансформаційних процесів в Україні. Але потрібно, перш за все, щоб власники підприємств сприйняли та засвоїли ідею, яку П. Друкер висловив ще в 60-х роках: «менеджмент є загальною і головною функцією нашого суспільства» і відповідно до цього має бути організовано здійснення цієї функції на всіх рівнях суспільства [7].

Література

1. Осовська Г. В., Осовський О. А. Основи менеджменту.-Підручник.-К: «Кондор», 2008;
2. Сардак С. Е. Становлення національних систем менеджменту. // Економіка та держава. - 2008р., №12;
3. Хміль С. І. Основи менеджменту.-підручник.-К:Академвидав, 2003;
4. Гуменюк М. О. проблеми менеджменту сучасних українських підприємств// Вісник Сумського національного університету.-2006р., №3/4(20);
5. Завадський Й. С. менеджмент. У 3-х томах. Т.1-К: Вид-во Європ.ун-ту, 2002;
6. Шегда А. В. Теорія і практика менеджменту.// Фінанси України.-2003р., №12;
7. Шегда А. В. Менеджмент.- К: Т-во«Знання», КОО, 2002.

ФЕРМЕРСТВО, ЯК ФОРМА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гловач Аліна

Науковий керівник: к.е.н., доцент Фіщук Н.Ю.

Діяльність фермерських господарств для сучасної Української економіки є важливим фактором підвищення її гнучкості. За рівнем розвитку малого бізнесу фахівці роблять висновки про здатність країни пристосовуватись до мінливої економічної ситуації. На етапі формування сучасних ринкових відносин у економіці України, саме створення і подальший розвиток сектора малого підприємництва є основою соціальної реструктуризації суспільства.

Постановка проблеми. Серед різноманітних малих організаційно – правових форм господарювання, аграрне спрямування діяльності малого підприємництва не є винятком, виділимо фермерські господарства, як одну з ефективних форм господарювання, засіб вирішення продовольчої проблеми суспільства. Вони, будучи новими ринковими структурами, являються не досить вивчені. У зв'язку з цим велике значення має дослідження умов і ресурсів їх функціонування, оцінка ролі та значення у формуванні аграрного ринку, ефективності виробництва та обґрунтування стратегій подальшого розвитку. Питання фермерської діяльності розглядали такі вітчизняні вчені, як О.В.Гривківська, І.В.Хлівна, В.Збарський, П.М.Макаренко, Марк Хвоєвський, В.О. Чкан та інші.

Розгляд фермерства, як форми підприємницької діяльності в регіональному контексті, дослідження основних проблем та перспектив розвитку фермерства в Україні.

Виклад основного матеріалу. Фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян із створенням юридичної особи, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою та реалізацією з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для ведення фермерського господарства, відповідно до закону.

Фермерські господарства як організаційно правова форма господарювання в сільському господарстві виникла в результаті реструктуризації сільськогосподарських підприємств колективної і державної форм власності причин їх появи багато але основні — це недовіра до керівництва аграрного підприємства, бажання взяти на себе відповідальність за результати своєї праці, бажання підвищити якість свого життя та життя своєї родини, недовіра до держави, до місцевих і регіональних органів влади, недовіра до самої колективної форми організації виробництва, можливість скористатися нагодою придбати землю у власність і ще багато інших.

Що ж розуміється під визначенням фермерства, як форми підприємницької діяльності? А суть його полягає у наступному: на відміну від інших форм підприємницької діяльності, де планування виробничої програми займаються плановики, у фермерському господарстві цю роботу виконує безпосередньо фермер. Розпочавши діяльність чітко треба розуміти, що хочемо отримати на фініші. На Заході, в бізнесі, є поняття того, що коли людина чітко не знає, куди вона прямує, вона не може знати й, коли вона туди добереться.

Планування у даних господарствах розпочинається з визначення переліку культур, які фермер буде вирощувати на посівних площах, чи з переліку різновидів та порід тварин, які буде розводити, крім того планується площа посіву, яку займатимуть сільськогосподарські культури. Розробляється ряд заходів для проведення посівних робіт, до яких включається й розрахунок потреби господарства у насіннєвому матеріалі, добривах, як органічного так і не органічного походження, забезпечення господарства технікою для ефективного проведення посівної кампанії, а також ряду інших заходів пов'язаних із підготовкою до посівних та післяпосівних робіт.

Важливе значення для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва має постачання необхідних матеріально – технічних ресурсів, які забезпечують проведення всіх необхідних технологічних операцій, вирішення в єдності великої сукупності взаємопов'язаних і взаємозалежних організаційних елементів: оптимальної спеціалізації виробництва і планованості його розвитку; організацію і стимулювання